

УДК 614.23:316.728(438)

Т.С. Грузєва

Компетентнісний підхід до підготовки фахівців громадського здоров'я в Ягелонському університеті

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Мета – дослідити реалізацію компетентнісного підходу в процесі підготовки фахівців громадського здоров'я в Ягелонському університеті.

Матеріали та методи. У роботі із застосуванням бібліографічного, інформаційно-аналітичного методів та контент-аналізу досліджено нормативні документи, які регламентують вимоги до навчання за фахом «громадське здоров'я», навчальні плани та навчальні програми з підготовки фахівців в Ягелонському університеті.

Результати. Нормативна та навчально-методична база підготовки фахівців громадського здоров'я в Ягелонському університеті відповідає національному стандарту та Європейській програмі ключових компетенцій фахівців громадського здоров'я ASPHER. У нормативних документах представлено сфери навчання, напрями підготовки, профілі та форми навчання, кількість семестрів та кредитів, посеместрові плани навчання, навчальні програми з дисциплін, можливості подальшого навчання, загальні цілі, зв'язок з місією університету, передбачувані результати навчання, набуті знання, вміння, навички, які забезпечують належну компетенцію фахівців.

Висновки. Нормативна база та навчально-методичне забезпечення підготовки фахівців громадського здоров'я в Ягелонському університеті можуть слугувати прототипами для відповідних документів в Україні.

Ключові слова: громадське здоров'я, бакалаври і магістри, освітні стандарти, навчальні плани і програми, ключові компетенції.

Вступ

Пріоритетним напрямом розбудови сфери охорони здоров'я визначено розвиток служби громадського здоров'я, що підтверджено низкою стратегічних та програмних документів ВООЗ, ЄРБ ВООЗ, інших міжнародних організацій [8, 12, 14, 18]. Такий вектор є найбільш ефективним у сучасних умовах посилення викликів і загроз для здоров'я населення, у т.ч. старіння, епідемії неінфекційних захворювань (НІЗ) і чинників ризику її розвитку, погіршення соціально-економічних детермінант, збільшення масштабів некерованої міграції, поглиблення нерівності у здоров'ї, коли країни та суспільства зазнають значних медико-соціальних втрат та економічних збитків. Зростання тягаря нездоров'я підвищує потребу в медичній та медико-соціальній допомозі, задоволення попиту на яку в період економічної кризи та скорочення ресурсів є проблематичним. Водночас, існують профілактичні стратегії та заходи, які дають змогу суттєво, зміцнити потенціал здоров'я і поліпшити його детермінанти, зменшити тягар нездоров'я, попередити значну кількість випадків захворювань та їх негативних наслідків, що реалізуються в рамках служб громадського здоров'я.

Відомо, що громадське здоров'я охоплює три основні сфери, а саме охорону здоров'я, профілактику хвороб та зміцнення здоров'я. Успішна діяльність у вказаних сферах можлива лише за умов наявності надійної оперативної-аналітичної інформації, чинників сприяння, таких як стійке фінансування, організаційна структура, стратегічне керівництво, підготовка кадрів,

інформаційно-роз'яснювальна робота, наукова робота [2, 7, 9].

Особлива роль у наведеному переліку чинників сприяння належить кадровій складовій, оскільки від наявності достатньої чисельності кадрів, їх правильної розстановки, належної підготовки фахівців із набуттям відповідних компетенцій, знань, вмінь і навичок залежить результативність та ефективність роботи з профілактики захворювань, подовження життя і зміцнення здоров'я населення.

Відповідно до стратегічного вектору розвитку національної системи охорони здоров'я та міжнародних зобов'язань в Україні активно розбудовується служба громадського здоров'я, формується її організаційна структура, мережа закладів тощо [13, 16, 17]. Згідно з Концепцією розвитку системи громадського здоров'я в Україні розпочато роботу з формування людських ресурсів, яка передбачає визначення реальних та прогнозованих потреб в кадрах, їх планування, раціональний розподіл, управління ресурсами, реформування системи додипломної та післядипломної підготовки працівників громадського здоров'я [11]. Важливим кроком на шляху кадрового забезпечення новоствореної служби стало внесення до переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, спеціальності «громадське здоров'я» згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.02.2017 р. № 53 [15].

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця як провідний навчальний заклад в системі вищої медичної освіти України ініціативно розпочав обґрунтування та розробку навчально-

методичного забезпечення підготовки фахівців громадського здоров'я. Реалізація цього завдання вимагає створення якісно нових освітніх стандартів, навчальних програм та планів. Робоча група працювала над створенням проекту стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти підготовки магістрів громадського здоров'я, навчального плану та навчальної програми.

Обґрунтування проектів вказаних нормативних документів потребувало глибокого аналізу існуючого досвіду підготовки фахівців громадського здоров'я за кордоном, вивчення стратегічних і програмних документів міжнародного рівня, визначення освітніх потреб при плануванні підготовки фахівців на національному та регіональному рівнях. У зв'язку з цим було проаналізовано нормативну базу та навчально-методичне забезпечення підготовки бакалаврів і магістрів громадського здоров'я в понад 30 провідних університетах Європи, Північної Америки та Австралії, результати якого висвітлено в низці публікацій [1, 3, 4, 6, 10, 18].

У даному контексті особливий інтерес становило вивчення досвіду підготовки бакалаврів і магістрів громадського здоров'я в Ягелонському університеті з огляду на незаперечний авторитет і високий рейтинг цього навчального закладу в Польщі та у світі в цілому, належну якість підготовки фахівців даного профілю з точки зору споживачів послуг і працевластців.

Необхідність поглибленого аналізу зарубіжного досвіду посилюється з огляду на затвердження МОЗ України Плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи громадського здоров'я в Україні, який включає завдання з розробки Національного плану з розвитку кадрових ресурсів у системі громадського здоров'я, навчання та підвищення кваліфікації, забезпечення мобільності, можливостей кар'єрного зростання тощо.

Матеріали та методи

У роботі із застосуванням бібліографічного, інформаційно-аналітичного методів та контент-аналізу досліджено стратегічні документи ВООЗ, ЄРБ ВООЗ, Європейську програму ключових компетенцій фахівців громадського здоров'я ASPHER, офіційні нормативні документи МОН Республіки Польща, які регламентують вимоги до навчання бакалаврів та магістрів за фахом «громадське здоров'я», а також навчальні плани та навчальні програми з підготовки бакалаврів та магістрів в Інституті громадського здоров'я Ягелонського університету. Проведено робочі зустрічі та інтерв'ю з керівництвом університету, у т.ч. з проректором, директором Інституту громадського здоров'я, деканом та завідувачами і співробітниками кафедр факультету наук про здоров'я, де готують фахівців громадського здоров'я, а також однопрофільної кафедри медичного факультету.

Результати дослідження та їх обговорення

У стратегічному документі ВООЗ «Здоров'я-2020: основи європейської політики та стратегія для XXI століття» вказано, що поліпшення здоров'я населення в Європейському регіоні потребує значного зміцнення функцій і потенціалу громадського здоров'я. Незважаючи на різницю в розмірі інвестицій в громадське здоров'я в країнах Європейського регіону та відмінності в його інфраструктурі, пріоритетним завданням на сучасному етапі визначено розвиток інституційної структури громадського здоров'я і зміцнення організаційно-кадрового потенціалу.

Вимоги до фахівців громадського здоров'я визначено низкою документів європейських інституцій. Зокрема, в документі ЄРБ ВООЗ «Зміцнення потенціалу і служб громадського здоров'я в Європі: рамкова основа дій» вказано, що компетентні і багатопрофільні кадри є запорукою ефективного виконання функцій громадського здоров'я. Зважаючи на складність проблем і завдань, що стоять перед громадським здоров'ям, майбутнім фахівцям потрібен широкий набір компетенцій, існуючих і нових навичок та знань. При цьому зростає потреба в різноманітних навичках у сферах епідеміології, аналітичної інформатики, інформаційних систем, зміцнення здоров'я, гігієни навколишнього середовища, управління і керівництва та інших сферах діяльності. Володіння необхідними компетенціями і навичками забезпечить виконання фахівцями 10 оперативних функцій громадського здоров'я, які включають епідеміологічний нагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення; моніторинг та реагування на небезпеки для здоров'я і при надзвичайних ситуаціях в охороні здоров'я; захист здоров'я, у т.ч. забезпечення безпеки навколишнього середовища, праці, харчових продуктів та ін.; зміцнення здоров'я, у т.ч. вплив на соціальні детермінанти і скорочення нерівностей за показниками здоров'я; профілактику хвороб, у т.ч. раннє виявлення порушень здоров'я; забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я; забезпечення сфери громадської охорони здоров'я кваліфікованими кадрами достатньої чисельності; забезпечення організаційних структур і фінансування; інформаційно-роз'яснювальну діяльність (адвокацію), комунікацію та соціальну мобілізація в інтересах здоров'я; сприяння розвитку досліджень у сфері громадської охорони здоров'я.

Перелік необхідних компетенцій фахівців громадського здоров'я визначено Європейською програмою ключових компетенцій фахівців громадського здоров'я ASPHER. Документ схвалено усіма країнами-членами ЄР ВООЗ в якості основи для освіти у сфері громадського здоров'я. У документі представлено інтелектуальні та практичні компетенції за розділами здоров'я населення, методи його оцінки, соціальні, економічні та екологічні детермінанти здоров'я, політика охорони здоров'я, економіка, організаційна теорія, менеджмент, промоція здоров'я, етика тощо.

Аналіз нормативної та навчально-методичної бази підготовки магістрів громадського здоров'я в Ягелонському університеті здійснювали саме з позицій компетентнісного підходу відповідно до ключових компетенцій ASPHER.

Підготовка фахівців громадського здоров'я здійснюється в Ягелонському університеті відповідно до стандартів навчання, які затверджено МОН Республіки Польща. Навчання передбачено за 2 ступенями: першим (бакалавріат) та другим (магістратура).

Загальними вимогами до навчання на першому циклі є тривалість навчання не менше 6 семестрів з кількістю годин не менше 2600 та кількістю кредитів ECTS не менше 180. Навчальний план підготовки бакалавра громадського здоров'я згідно зі стандартом повинен включати базові дисципліни (360 год.) та спеціальні дисципліни (960 год.). Базове навчання передбачає засвоєння основ права, основ економіки, основ соціології, основ психології, основ охорони навколишнього середовища, основ біостатистики, основ демографії, науки про людину та пропедевтики медицини.

Зміст спеціального навчання в бакалавріаті включає вивчення пропедевтики громадської охорони здоров'я, основ зміцнення здоров'я і медичної освіти, основ епідеміології, економіки і фінансів, організації і управління, основ санітарно-епідеміологічного нагляду, основ соціального і медичного страхування, основ соціальної політики і охорони здоров'я, проблем здоров'я в міжнародному аспекті, невідкладної медичної допомоги, основ харчування людини, здоров'я навколишнього середовища, кваліфікованої першої допомоги.

Практика повинна тривати на менше 6 тижнів або 240 год. Також стандартом передбачено час на заняття фізичною культурою, мовою підготовкою, на засвоєння інформаційних технологій, підготовку курсової роботи та підготовку до екзамену.

По закінченню навчання випускник першого ступеня має міждисциплінарні знання в галузі соціальних, медичних, економічних наук та управління. Бакалавр громадського здоров'я повинен знати основні проблеми громадського здоров'я, системи надання медичної допомоги в Польщі та країнах ЄС. Випускник повинен володіти іноземною мовою на рівні B2. Випускник має навички: визначення біологічних та екологічних детермінант здоров'я людини, громади; встановлення біологічних, екологічних, демографічних, соціальних та психологічних загроз для здоров'я населення; здійснення перевірок і оцінки санітарно-епідемічної ситуації на регіональному рівні; інформування про результати оцінки санітарно-епідемічної ситуації об'єктів нагляду; збору даних про стан здоров'я населення; реалізації програм профілактики, надання допомоги та психологічної реабілітації; впровадження та координації освітніх програм з охорони здоров'я та промоції здоров'я; збору даних з економіки та управління охороною здоров'я в

локальних осередках та використанням професійного знання іноземних мов.

Випускник володіє компетенціями і може займати керівні посади в закладах охорони здоров'я та виконувати різні функції, пов'язані з промоцією й охороною здоров'я в державних закладах, муніципальних і приватних. Здобута кваліфікація дозволяє випускнику займати посади в закладах охорони здоров'я та установах, що займаються промоцією і охороною здоров'я. Випускник є підготовленим до початку навчання за другим ступенем. В цілому, конкретні результати навчання за стандартом передбачають чіткі позиції щодо знань, вмінь і компетенцій випускників бакалавріату.

Навчання другого ступеню згідно зі стандартом повинно тривати не менше 4 семестрів з кількістю годин не менше 1400 та кількістю кредитів ECTS не менше 120.

Навчальний план підготовки магістра громадського здоров'я згідно зі стандартом повинен включати базові дисципліни (300 год.) та спеціальні дисципліни (930 год.). Базове навчання передбачає вивчення права, економіки, соціології, психології, методології досліджень, охорони навколишнього середовища, біостатистики, педагогіки. Зміст спеціального навчання в магістратурі передбачає наступні навчальні дисципліни: елементи громадського здоров'я, промоція здоров'я і санітарна освіта, епідеміологія, економіка і фінансування охорони здоров'я, організація і управління в охороні здоров'я, санітарно-епідеміологічний нагляд, соціальне і медичне страхування, соціальна політика і політика в охороні здоров'я, міжнародні проблеми здоров'я, харчування людини, здоров'я навколишнього середовища, форми охорони здоров'я, ресурси та інформаційні системи в охороні здоров'я, маркетинг медичних послуг.

Практика під час навчання в магістратурі повинна тривати на менше 3 тижнів або 120 год. Для підготовки магістерської роботи та підготовки до дипломного іспиту студент отримує 20 кредитів ECTS.

Випускник магістратури займає авансовану позицію стосовно до першого ступеня навчання і має поглиблені знання у сфері соціальних і медичних наук. Він володіє вміннями і може вирішувати завдання профілактики та охорони здоров'я, працюючи в різних інституціях: державних, комунальних, соціальних та приватних, які функціонують у системі охорони здоров'я і займаються медико-соціальною допомогою, промоцією здоров'я, санітарною просвітою, санітарно-епідеміологічним наглядом, організацією та адмініструванням системи охорони здоров'я та соціальної допомоги для підвищення рівня здоров'я суспільства. Випускник має компетенцію виконання управлінських обов'язків в установах громадського здоров'я, державних та недержавних закладах охорони здоров'я; установах страхування здоров'я, закладах, підпорядкованих територіальним громадам, неурядових організаціях, закладах, що здійснюють санітарно-епідеміологічний нагляд – Державна санітарна інспекція та установи, які здійснюють захист навколишнього природного середовища.

Випускник має навички детального виявлення та прогнозування загроз і проблем зі здоров'ям громади; визначення впливу соціальних та демографічних процесів на здоров'я людей; планування, розробки, організації та оцінювання ефективності та оцінку профілактичних програм та програм промоції здоров'я для різних соціальних прошарків; прогнозування та формування структури та обсягів медичних потреб та медичних послуг населення; організаційного керівництва колективами; координації діяльності установ; мобілізації суспільства для реалізації державної політики в галузі охорони здоров'я на місцевому та національному рівні; менеджменту – на основі норм права та новітніх прийомів менеджменту – закладами охорони здоров'я та установи, що займаються громадським здоров'ям; організації та забезпечення функціонування структур, які надають медичні послуги в системі обов'язкового та приватного медичного і соціального страхування щодо лікування, реабілітації, довгострокової опіки та соціальної допомоги; управління підрозділами інтегрованої медичної рятувальної системи та системи кризової інформації; контролю та оцінки санітарно-епідеміологічної ситуації на національному та регіональному рівні; збору та аналізу економічних витрат на медичні послуги, реабілітацію, профілактику та промоцію здоров'я; використовувати знання про цілі та завдання громадського здоров'я в Європейському Союзі, щоб збагатити програми з оздоровлення та підтримки здоров'я в локальних осередках, громадах; опрацювання експертних звітів, доповідей, рефератів та публікацій з питань громадського здоров'я з використанням професійного знання іноземних мов. Випускник готовий працювати в: інституціях, управлінських структурах різних рівнів, які займаються проблемами здоров'я та широко розуміють питання громадського здоров'я; закладах санітарного нагляду, Державній санітарній інспекції, закладах охорони і контролю навколишнього середовища, інтегрованій рятувальній медичній системі; установах соціального і медичного страхування; та соціальні; структурах, що беруть участь у захисті і промоції здоров'я та науково-дослідних установах, що займаються проблемами громадське здоров'я. Випускник підготовлений до роботи експертом, радником чи консультантом в: органах державної влади та місцевого самоврядування на всіх рівнях, неурядових організаціях, асоціаціях та фондах. Випускник має прагнення до постійного навчання та професійного розвитку та підготовлений до проведення наукових досліджень і навчання на третьому ступені.

Вивчення навчальних планів і програм підготовки фахівців громадського здоров'я в Ягелонському університеті засвідчило, що навчально-методичне забезпечення розроблено відповідно до стандарту навчання, затвердженого МОН Республіки Польща, та згідно з вимогами Європейської програми ключових компетенцій фахівців громадського здоров'я ASPHER.

У затвердженому Вченою радою Інституту громадського здоров'я Ягелонського університету документі «Детальні програми і плани стаціонарного

навчання другого ступеня «Громадське здоров'я» представлено сфери навчання, визначення напрямів підготовки, профілі та форми навчання, кількість семестрів та кількість кредитів, необхідних для отримання кваліфікації «магістр», назву професії, яку отримує випускник, можливості подальшого навчання, загальні цілі навчання на напрямі певного рівня і профілю навчання, зв'язок навчання на напрямі освітньому певного рівня і профілю з місією і стратегією університету і структури, що проводить викладання, відмінності щодо інших програм з аналогічними цілями і результатами навчання, які проводяться в університеті, можливості зайнятості тощо.

Навчання магістрів ведеться за трьома напрямами: програми в галузі охорони здоров'я, управління в охороні здоров'я, економіка охорони здоров'я та управління системи охорони здоров'я. На соціальні науки, у т.ч. соціальну політику, економіку, управління, право, відводиться 56% кредитів ECTS, на медичні науки та науки про здоров'я і фізичну культуру – 30% кредитів ECTS. Крім того, програма забезпечує навчання професійним навичкам, включаючи мовні (13% ECTS) і предметів з гуманістичних наук (1% ECTS).

Протягом чотирьох семестрів особи, що навчаються, проходять 120 кредитів. При виборі студентом англійської форми навчання на другий рік навчання число кредитів, необхідних для отримання кваліфікації, складає принаймні 129.

Цілями навчання є здобуття навичок, що дозволяють працювати на керівних посадах і незалежних позиціях в програмах охорони здоров'я, зміцнення здоров'я, профілактики і т.д., а також на посадах в адміністративних структурах охорони здоров'я, санітарної інспекції та постачальників медичних послуг, а також підготовка до подальшого навчання на третьому циклі, з особливим акцентом на здатності провести критичний аналіз та оцінку інформації / наукової інформації.

У результаті реалізації програми навчання, студент: презентує поглиблені знання щодо визначення основних загроз для здоров'я населення, пов'язаних з якістю навколишнього середовища, способом життя та іншими факторами ризику для здоров'я; ідентифікує перешкоди для здійснення медичної освіти в популяції, засновані на теорії соціальних змін, і застосовує відповідні методи навчання та навички комунікації в процесі навчання; демонструє знання про принципи створення і реалізації стратегій у сфері охорони здоров'я, охорони здоров'я та соціальної політики на місцевому, національному та європейському рівні; має поглиблені і розширені знання з правових та економічних питань в контексті функціонування сектора охорони здоров'я і структур, що працюють в ньому; має здатність до ефективної роботи і використання процедур в кризовій ситуації; може провести критичний аналіз і інтерпретацію експертиз, рапортів щодо політики в охороні здоров'я, економіці охорони здоров'я, охороні здоров'я громади; вміє самостійно здобувати знання і вживати автономні дії для розвитку здатності контролювати свою власну кар'єру.

До прийому на навчання допускаються особи з вищою освітою (принаймні бакалавра). Від кандидатів очікується базові знання змісту навчання для першого циклу напряму «громадське здоров'я».

Загальна кількість кредитів, які студент повинен отримати на заняттях, що вимагають безпосередньої участі викладачів і студентів, становить 117, кількість кредитів, які студент повинен отримати в рамках діапазону фундаментальних наук, – 17, в рамках практичних занять, в тому числі лабораторних і проектних, – 5, в рамках вивчення гуманітарних та соціальних наук – 2, мови – 4, в рамках реалізованих модулів у формі факультативів – 21 з предметів з обраного спеціалізаційного списку, 18 – семінари дипломні, вибрані студентом за списком.

Навчальний план підготовки магістрів громадського здоров'я протягом двох років передбачає вивчення наступних дисциплін: політика громадського здоров'я, промоція здоров'я, програми охорони здоров'я, право в охороні здоров'я, економіка, адресна соціальна політика, психологія здоров'я і якість життя, методологія наукових досліджень, професійна іноземна мова, охорона інтелектуальної власності, харчування людини, біостатистика, епідеміологія, економіка охорони здоров'я, соціологія медицини, здоров'я навколишнього середовища, система охорони здоров'я і її європейські інституції, управління людськими ресурсами, інформаційні системи, управління фінансами і управлінський облік, стратегічне планування і стратегічне управління, соціальні детермінанти здоров'я, соціальна політика і політика в охороні здоров'я на різних рівнях управління, демографія і здоров'я, стиль життя, здоров'я матері і дитини, фінансування охорони здоров'я, економічний аналіз в охороні здоров'я, медичне страхування, людські ресурси в охороні здоров'я, нагляд в громадському здоров'ї, оцінка медичних технологій та економіка ліків, проектування наукових досліджень, аналіз даних у біомедичних дослідженнях, етика громадського здоров'я, медицина праці, маркетинг, телемедицина та електронне здоров'я та інші.

Широка палітра навчальних дисциплін закладає основу для набуття необхідних компетенцій майбутніми магістрами громадського здоров'я. Посилює компетентнісну основу проходження практики з набуттям навичок діяльності у сфері громадського здоров'я.

Метою практики є поглиблення знань про організацію та функціонування системи охорони здоров'я, її установ і закладів, беручи до уваги інтереси студента і теми дисертації. Практика триває 5 тижнів (200 год.) і відбувається під час літніх канікул (якщо не передбачено інший термін практики організатором).

Під час практичних занять студент повинен здобути знання про функціонування інститутів, в яких відбувається практика, ознайомитися з навколишнім середовищем інституції, його стосунками з іншими учасниками системи охорони здоров'я, отримати практичний досвід з виконання завдань, визначених організатором практики.

Під час проходження практики завданнями навчання студента є активне спостереження, участь в

роботі структурного підрозділу в межах, встановлених менеджером або іншим співробітником, відповідальним за контроль студентів і виконувати команди своїх керівників. Час навчання, студент повинен використовувати в найбільш ефективний спосіб. Рекомендується, щоб скрізь, де це можливо, студенту надавалася можливість використання набутих під час практики знань і навичок в підготовці майбутньої дисертації.

В основі оцінки практики є підтвердження досягнення цілей практики керівником підрозділу, в якому студент проходив практику (або уповноважена керівником особа), а також короткий звіт (не більше 3 сторінок), в якому описується хід практики, сфера діяльності і оцінки накопиченого досвіду в плані реалізації усталеної практики результатів навчання, описаних у програмі.

Нормативним документом «Детальні програми і плани стаціонарного навчання другого ступеня «Громадське здоров'я» визначено передбачувані результати навчання випускників навчання другого ступеня, у т.ч. набуті знання (31 позиція), вміння (23 позиції) та навички (11 позицій), які забезпечують належну компетенцію магістрів громадського здоров'я відповідно до національних та загальноєвропейських вимог.

Висновки

Нормативна база та навчально-методичне забезпечення підготовки фахівців громадського здоров'я в Ягелонському університеті забезпечують належну компетенцію магістрів громадського здоров'я відповідно до національних та загальноєвропейських вимог. Широка палітра навчальних дисциплін закладає основу для набуття необхідних компетенцій майбутніми магістрами громадського здоров'я. Посилює компетентнісну основу проходження практики з набуттям навичок діяльності у сфері громадського здоров'я.

Досвід обґрунтування та розробки стандартів навчання, навчальних планів і програм підготовки бакалаврів і магістрів громадського здоров'я з позицій компетентнісного підходу в Ягелонському університеті може бути використаний для формування відповідних національних та галузевих проектів документів підготовки фахівців громадського здоров'я в Україні.

Перспективи подальших досліджень

Враховуючи становлення служби громадського здоров'я в Україні, формування інституційного середовища, у т.ч. з підготовки кадрів, необхідність розробки стандартів освіти, навчальних планів та навчальних програм за напрямом «громадське здоров'я», доцільним є подальше вивчення досвіду зарубіжних країн з успішними системами охорони здоров'я і службами громадського здоров'я для створення якісного навчально-методичного підґрунтя підготовки національних кадрів громадського здоров'я і забезпечення їх належної компетенції.

Література

1. *Аналіз кадрового забезпечення та принципів підготовки фахівців для служби громадського здоров'я в Україні* / Т. С. Грузева, Л. І. Галієнко, О. Я. Антонюк, С. В. Власенко // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2017. – № 1.
2. *Аргументы в пользу инвестиций в общественное здоровье* / ЕРК ВОЗ. – Копенгаген, 2014. – 32 с.
3. *Грузева Т. С.* Аналіз європейського досвіду з питань додипломної та післядипломної підготовки фахівців з громадського здоров'я / Т. С. Грузева, Л. І. Галієнко // Профілактична медицина: Здобутки сьогодення та погляд у майбутнє : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Дніпропетровськ, 19–20 трав. 2016 р. – Дніпропетровськ : Літограф, 2016. – С. 33–34.
4. *Грузева Т. С.* Громадське здоров'я (public health) як нова спеціальність: сучасні підходи до викладання (на прикладі Дебреценського університету, Угорщина) / Т. С. Грузева, Н. В. Гречишкіна, Л. О. Литвинова // Україна. Здоров'я нації. – 2017. – № 1. – С. 166–172.
5. *Грузева Т. С.* Досвід забезпечення якості підготовки фахівців із громадського здоров'я в Європейському регіоні : уроки для України / Т. С. Грузева, Л. І. Галієнко // Актуальні питання якості медичної освіти (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Тернопіль, 12–13 трав. 2016 р. : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – Т. 1. – С. 95.
6. *Грузева Т. С.* Особливості підготовки фахівців громадського здоров'я в Республіці Казахстан / Т. С. Грузева, Т. М. Курило // Україна. Здоров'я нації. – 2017. – № 1. – С. 162–165.
7. *Европейский план действий по укреплению потенциала и услуг общественного здравоохранения* / ЕРК ВОЗ. – Копенгаген, 2012. – 52 с.
8. *Здоровье-2020: Основы Европейской политики и стратегия для XXI века* / ЕРК ВОЗ. – Копенгаген, 2013. – 224 с.
9. *Инструмент самооценки выполнения основных оперативных функций общественного здравоохранения в Европейском регионе ВОЗ* / ЕРК ВОЗ. – Копенгаген, 2015. – 137 с.
10. *Концептуальні підходи до обґрунтування системи підготовки кадрів для служби громадського здоров'я в Україні.* Conceptual assumptions to create a system for preparation of healthcare human resources in Ukraine / Т. С. Грузева, І. М. Пельо, В. А. Сміянов, Л. І. Галієнко // Wiadomości Lekarskie. – 2016. – Т. LXIX, № 6. – С. 719–725.
11. *Концепція розвитку системи громадського здоров'я в Україні – 2016* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moz.gov.ua/docfiles/Pro_20160309_0_dod.pdf. – Назва з екрана.
12. *На пути к достижению целевых ориентиров политики Здоровье-2020: мониторинг качественных индикаторов.* Обновленные сведения / ЕРК ВОЗ. – Копенгаген, 2017. – 36 с.
13. *Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я України на період 2015–2020 рр.* [Електронний ресурс] – Київ, 2014. – С. 1–41. – Режим доступу : http://healthsag.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/Strategiya_UKR.pdf. – Назва з екрана.
14. *Осуществление концептуального видения политики Здоровье-2020: стратегическое руководство в интересах здоровья в XXI веке* / ЕРК ВОЗ. – Копенгаген, 2014. – 100 с.
15. *Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266* : постанова Кабінету Міністрів України від 01.02.2017 р. № 53 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248149695>. – Назва з екрана.
16. *Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я* : розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.02016 р. № 1002-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249618799>. – Назва з екрана.
17. *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011. – Назва з екрана.
18. *Taking a participatory approach to development and better health examples from the Regions for Health Network* / WHO Regional Office for Europe. – Copenhagen, 2015. – 72 p.

Дата надходження рукопису до редакції: 07.07.2017 р.

**Компетентностный подход
к подготовке специалистов общественного здоровья
в Ягеллонском университете**

Т.С. Грузева

Национальный медицинский университет
имени А.А. Богомольца, г. Киев, Украина

Цель – исследовать реализацию компетентностного подхода в процессе подготовки специалистов общественного здоровья в Ягеллонском университете.

Материалы и методы. В работе с применением библиографического, информационно-аналитического методов и контент-анализа исследованы нормативные документы, регламентирующие требования к обучению по специальности «Общественное здоровье», учебные планы и учебные программы по подготовке специалистов в Ягеллонском университете.

Результаты. Нормативная и учебно-методическая база подготовки специалистов общественного здоровья в Ягеллонском университете соответствует национальному стандарту и Европейской программе ключевых компетенций специалистов общественного здоровья ASPHER. В нормативных документах представлены сферы обучения, направления подготовки, профили и формы обучения, количество семестров и кредитов, посеместровые планы обучения, учебные программы по дисциплинам, возможности дальнейшего обучения, общие цели, связь с миссией университета, предполагаемые результаты обучения, приобретенные знания, умения, навыки, которые обеспечивают надлежащую компетенцию специалистов.

Выводы. Нормативная база и учебно-методическое обеспечение подготовки специалистов общественного здоровья в Ягеллонском университете могут служить прототипами для подготовки соответствующих документов в Украине.

Ключевые слова: общественное здоровье, бакалавры и магистры, образовательные стандарты, учебные планы и программы, ключевые компетенции.

**Competent approach to training
of public health professionals
at the Jagiellonian University**

T.S. Gruzieva

Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

Purpose – to study the implementation of a competent approach to training of public health professionals at the Jagiellonian University.

Materials and methods. Using bibliographic, information-analytical methods and content-analysis, we have investigated the normative documents that regulate the requirements for training in the field of public health, curricula and training programs for the training of specialists at the Jagiellonian University.

Results. The normative and teaching methodological basis for the training of public health specialists at the Jagiellonian University corresponds to the national standard and the European program of key competences of the public health specialists ASPHER. The normative documents comprise as of training, directions of training, profiles and forms of training, a number of semesters and credits, semester plans of study, curricula of disciplines, possibilities of further education, general objectives, relationship with the mission of the university, expected learning outcomes, acquired knowledge, and skills that ensure the proper competence of specialists.

Conclusions. The normative base and educational and methodological provision of training of public health specialists at the Jagiellonian University can serve as a prototype for relevant documents in Ukraine.

Key words: public health, bachelors and masters, educational standards, curriculum and program, key competencies.

Відомості про автора

Грузева Тетяна Степанівна – д.мед.н., проф., завідувач кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця; вул. Політехнічна, 25/29, м. Київ, 03056, Україна.